

TIME ЛИЧНОСТ ГОДИНЕ 2007.

ВЛАДИМИР ПУТИН: БИБЛИЈА БЕЗ ИМЕЈЛА

Главни уредник магазина **TIME** John Huey, одговорни уредник Richard Stengel, заменик одговорног уредника Adi Ignatius и московски дописник Јуриј Зараховић састали су се са Путином у председничкој дачи 12. децембра и задржали у разговору 3 1/2 часа

Тајм: Упркос хладном рату, Русија и Сједињене Државе биле су савезнице у многим великим историјским конфликтима: Првом светском рату, Другом светском рату, и сада, захваљујући великом делом вашој реакцији на 11. септембар, постоји нека врста савеза у рату против исламског фундаменталистичког тероризма. Уз такав осврт, како видите напредак у односима Русије и Сједињених Држава?

Путин: Заиста, Русија и Сједињене Америчке Државе биле су на истој страни током два трагична конфликта, Првог и Другог светског рата, што нам омогућава да мислимо како постоји нешто што нас објективно зближава у тешким временима, и ја мислим и верујем да то има везе с геополитичким интересима, али такође садржи и моралну компоненту. Наравно, хладни рат је обележио трагедију у односима између наше две земље и ја не бих волео да трагови тих односа преовлађују у будућности. И бићу искрен с Вама. Током прошле деценије, можда у последњих педесет година, у психи јавног мњења Сједињених Држава укоренила се идеја да су Сједињене Америчке Државе јединствена нација. То можда и није гледиште које је потпуно без основа. Историјски је феномен да је током 250 година нација прешла пут од колоније до најпросперитетније нације на свету и светског лидера. То је свакако успех, признање америчкој нацији, америчком народу и

оптималном политичком и економском систему. Међутим, по правилу, лидери немају права; углавном имају обавезе. Кад почну да мисле да имају права, често губе своју позицију и ауторитет. Када смо имали поделу на две светске групације, такозвани западни блок, са Сједињеним Америчким Државама на челу и такозвани источни блок са Совјетским Савезом на челу, обе стране успоставиле су строгу дисциплину међу чланицама својих заједница. Тада је то функционисало. Данас, када велика већина актера на међународној сцени не осећа такву спољну претњу, овакав начин понашања, диктирање било коме – молим Вас немојте се увредити – указује на недостатак разумевања и потпуно одбацивање. Данас постоји потреба за другачијим формама и инструментима међународног општења, као и другачијим средствима суочавања с преовлађујућим претњама. Данас да би сте били успешни, морате бити способни за склапање договора, за компромисе. Способност прављења компромиса није дипломатска учтивост према вашем партнеру, већ узимање у обзир и поштовање његових легитимних интереса.

ТАЈМ: Можете ли нам дати пример?

Путин: Нуклеарно питање Северне Кореје. Ми смо пуни стрпљења. И бавили смо се тим питањем веома озбиљно. Мислили смо о узајамним интересима и у исто време о интересима земље о којој се ради, проблемима, питањима која покушавамо да решимо. На основу таквог приступа, на крају смо успели да највећим делом решимо то питање. У исто време, тамо где одбијам да нас воде ти принципи, где гурамо неке сопствене политичке или економске интересе, не успевамо да постигнемо решења која би реалистично одговорила на питање. Поменули сте тероризам, и ја овде не бих тероризму додавао атрибут исламски. Наше је мишљење да је тероризам - а убеђен сам да тероризам нема националне, етничке или религиозне атрибуте - међународни феномен и да се радикали могу наћи у свакој средини, свакој нацији и свакој религији. С времена на време нешто јењава, нешто исплива на површину, те ствари су динамичне. Не суочавамо се с религијским демонстрацијама, већ с идеологијом нетолеранције, без обзира на то у шта се она маскира. Тамо где узмемо у обзир међусобне интересе, постижемо дуготрајне резултате. Тамо где не можемо да се одрекнемо сопственог политичког или економског интереса, не успевамо да нађемо таква решења. Продуктивно је понашати се баш на такав начин, узимајући у обзир међусобне интересе, као и интересе осталих међународних актера. Такво схватање сада добија ауторитет. Као пример навео бих скорашњу средњоисточну конференцију у Анаполису. Уверен сам да је председник Буш на себе преузео велики лични терет, желео бих да вам честитам као нацији, да је тај ризик био настојање вредно труда, веома озбиљан корак ка решавању једне од најкомплекснијих и акутних криза у

свету . С наше стране, учинили бисмо све што је у нашој моћи да га подржимо и ја бих учинио све да радимо заједно баш на решавању тог питања .

ТАЈМ: *Шта мислите да би требало уради-ти у Ираку?*

ПУТИН: Наша позиција о Ираку је веома добро позната. Од самог почетка сматрао сам да је то грешка и јавност је то знала. Развој током последњих година доказао је да смо били у праву. Ако погледате мапу света , тешко је наћи

Ирак и помислићете да је лако покорити тако малу земљу, али тај подухват је огроман. Ирак је мала али изузетно поносна нација и искрсли су проблеми који раније нису били видљиви. Народ не доживљава окупацију као борбу против Садамовог режима, већ веома лично, а тероризам профитира од тога. Терористи који некада нису били присутни у Ираку сада су тамо. Што се тиче онога што радимо сада и у блиској будућности , генерално се слажем с председником Бушом када каже да се све мора урадити тако да се ирачке власти могу саме носити с проблемима. Потребна им је помоћ у стварању војске, сигурносних снага и полиције, тако да се са таквим питањима Ирачани могу носити сами. Оно око чега се не слажемо јесте са Сједињене Државе верују да је немогуће наметнути временске оквире за повлачење. Моје гледиште је да би то подстакло ирачке власти да буду више проактивне . Ако знају да ће заувек имати америчке оружане снаге иза себе, могу се осећати угодно под таквом заштитом, али ако знају да постоји рок, били би принуђени да размишљају о томе шта ће морати да раде после тог датума. На крају дана , то је одлука коју морамо донети заједно. На нивоу Уједињених нација.

Ноћ у московском клубу Дјагилев

ТАЈМ: *Без сумње сте пратили обелодањивање информације да Иран нема нуклеарни програм у Америчкој националној процени информација. Ви сте, верујем , месецима раније рекли то исто. Каква је Ваша реакција на то да је америчка влада то открила сада и да ли то чини рат с Ираном мање вероватним ?*

ПУТИН: То питање би било најбоље упутити директору Централне информативне агенције и највишем руководству америчке администрације. Зашто су то открили тек сада, или уопште? Зашто су уништили траке с испитивања и тако даље? Да ли су тај извештај пустили у јавност, не ради спречавања Ирана у намери да се стварно припреми за непријатељство - што је теоретски могуће и што сматрам екстремно опасним, јер је моје мишљење да би било каква војна акција против Ирана била грешка. Али , ради давања објективног и непристрасног описа ситуације, то само подржава идеју да је руски спољнополитички став вођен објективним и провереним подацима и

информацијама. То, такође, доказује чињеницу да у оквиру америчке администрације постоје људи који верују да је боље рећи истину.

ТАЈМ: *Амерички медији су описали Вашу номинацију Дмитрија Медведева за председника и могућност да Ви постанете премијер као напор да наследите сами себе постајући такозвани национални вођа. Поменули сте Френклина Рузвелта као модел и наравно, он се кандидовао за трећи и четврти мандат, али после тога је председник у Сједињеним Државама ограничен на два мандата. Многи Американци мисле да председник Путин покушава да то заобиђе осигуравајући себи лидерску позицију у будућности јачајући улогу премијера, а слабећи улогу председника.*

ПУТИН: Човек би помислио да заиста желим да променим руски устав како бих удовољио свом "вољеном ја", бришући ограничавање мандата, или да хоћу да мењам конститутивну правну везу између владиних канцеларија и председника. Верујем да ништа од тога није допустило нити прихватљиво за Русију. Русија је нација, као и Сједињене Државе, с изbalансираном али јаким председничком моћи, и ја сам чврсто против гушења и ограничавања надлежности председника. Спреман сам да прихватим понуду Дмитрија Медведева да будем премијер. У том случају би ме водили Устав и закон у оквиру надлежности прописане законом. Путеве, домаћинство, образовање - то су ствари које су најважније нашем народу . Истовремено , кључни приоритети нашег административног особља, зоне политике и зоне одбране, наравно да би остали у делокругу председника. Што се тиче идеје националног лидера, верујем да то није административна или чак политичка категорија. Не може се дефинисати у смислу броја телефонских апарата на вашем столу. То је морална категорија заснована на поверењу људи . Што се тиче нашег политичког модела, веома смо пажљиво анализирали искуства других земаља широм света, и шта се десило у историји Русије и других земаља . Рузвелт је веома истакнута фигура и ми га посматрамо с великом симпатијом. Он је био фигура од глобалне важности, наш савезник током Другог светског рата. Сетимо се у ком периоду је био председник. Прво, у Сједињеним Државама била је депресија. Он је био тај који је унео оптимизам у душу америчког народа и веру у будућност . Добио је рат против нациста, као наш савезник, заједно с руским народом, али био је на челу Сједињених Држава у то време. Тад су можда такве форме политичке конструкције као неограниченог председничког мандата биле потребне. Касније је амерички народ одлучио другачије, што је апсолутно право америчке нације . О томе како ми уређујемо наше ствари одлучује руски народ. Лично верујем да председнички мандат треба да буде ограничен.

ТАЈМ: *У Америци би Вам чак и садашњи председник позавидео на нивоу популарности. То је један од разлога због којег мислим да се наши читаоци и Американци уопште питају зашто скорашњи руски избори нису били отворенијег карактера и питају се зашто је, на пример, Гари Каспаров био у затвору, иако само накратко .*

ПУТИН: А шта Ви мислите: зашто је господин Каспаров након хапшења дао изјаву на енглеском, а не на руском? Размислите о томе. Цео овај догађај био је усмерен ка другим земљама, а не ка руском народу, а када се политичар обраћа народу других земаља пре него сопственом народу, то Вам нешто говори. Ако имате амбиције да постанете вођа своје земље, морате говорити свој језик, забога. Не бих желео да увредим никога, али сетимо се да први избори садашњег председника Сједињених Држава нису прошли без потешкоћа. Разрешени су судским путем. Ми у Русији имамо директно и тајно гласање, али ви имате електронско гласање. Ми не покушавамо да вас приморамо да промените своје интерне процедуре. То је ваше суверено право. Одакле икоме идеја да има право да се меша у наше унутрашње послове? То је главно отворено питање и главни проблем у нашим односима. Последњих година, речено нам је, радујемо се и желимо вам добродошлицу у нашу цивилизовану породицу западњачких нација. Зашто бисте одлучили да је ваша цивилизација најбоља? Постоје много старије

цивилизације на свету. Друго, кажу нам, или нам наговештавају, спремни смо да вас прихватимо, али наша породица је патријархална и ми смо овде патријарси. У модерном свету не сме више бити таквих односа. Блоковски систем односа мора бити замењен потпуно другачијим системом, заснованом на заједничким правилима која се зову међународно право, и та правила се морају стриктно поштовати. На крају дана, само ово може осигурати стабилност и поштовање интереса малих нација, а не само великих и суперсила као што су Сједињене Државе. Што се тиче притвора и тако даље, свако је уживао право на кампању, да у складу са законом изрази своје мишљење, сви учесници у парламентарној и председничкој трци имају приступ масовним медијима. Само погледајте ТВ канале овде: такозване опозиционе фигуре увек су се појављивале на неким каналима. Дата им је врло озбиљна финансијска подршка. Дате су им све опције да јавно изразе своје ставове, своје позиције, на улицама, трговима и другде — али само тамо где дозвољава закон и локалне власти, наравно. Али ако њихов циљ није да само обелодане своје ставове, већ да провоцирају институције задужене за спровођење закона како би били приведени, онда се обраћају присталицама не у овој земљи, већ у иностранству, ми ћемо од свих захтевати да се понашају у складу са законима Руске Федерације.

ТАЈМ: Звучи као да је разлог због ког је господин Каспаров доведен у питање, зато што говори енглески. Желео бих да нам објасните у чему је ту проблем и зашто је то ствар закона.

ПУТИН: Нема потребе за објашњавањем. Ви желите да ме интервјуишете, тако да знам зашто је он то урадио. Не треба ми његово објашњење. Ако желите да ме нешто питате, питајте ме. Овде се не ради о њему.

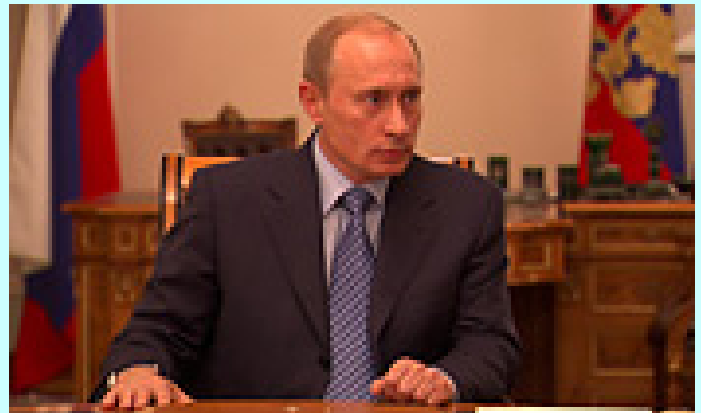
ТАЈМ: Питали смо зашто је проминентна опозициона фигура притворена и Ваш оригинални одговор био је да је то зато што говори енглески. Хтео сам да Вас питам да ли сте то заиста мислили? Друго, човек се запита да ли се плашите семена дестабилизације опозиције? Бројке кажу да сте веома популарни, али да ли Вас брине да би могло доћи до "наранџасте револуције"?

ПУТИН: Погледајте исход: 0,9%. десна опозиција није чак добила ни 1%. Зашто би смо ми били забринути? У политичком смислу, нема никакве забринутости. Не ради се о томе. Ради се о нечем другом. Ради се о средствима које стране државе користе да би се мешале у домаћа политичка питања Русије. То је прича. Сад, што се тиче тог притварања, још једном, сви људи који имају другачије ставове од власти, сви имају право, и сви ће имати право да да искажу свој став. Јавно. Проблем није у томе, већ што они не желе само да искажу свој став, већ да буду притворени. Желе да испровоцирају власти да предузму озбиљне мере. Речено им је: "Ок, овде можете организовати демонстрације, можете имати слогане." То није оно што они желе. Они желе да оду негде где је забрањено, где ће нарушити нормално функционисање града. Када свесно крше те законе, власти одговарају у складу с тим. И власти ће наставити да реагују.

ТАЈМ: Хајде да разговарамо о изборима у Сједињеним Државама. Шта мислите, ко би био добар амерички председник?

ПУТИН: Вероватно ме нисте схватили. Основа нашег приступа је да верујемо да је штетно мешати се у стране послове. Не дозвољавамо другима да се мешају у нашу политику, али ни ми нисмо спремни да се мешамо у туђе послове. Видите, ма колико чудно звучало, један од мојих европских колега је једном рекао: "Мислио сам да Москва подржава овог кандидата." Био сам веома изненађен. То није наша политика. Ми сматрамо да то није културно. У том смислу немамо неких преференци. Поврх свега, дубоко сам убеђен да когод буде изабран на тако високо место као што је место председника Сједињених Америчких Држава, наравно да ће бити различитих

нијанси у зависности од личних склоности, симпатија или антипатија, али постоји објективни развој у свету. Реципроцитет интереса, Русије и Сједињених Држава, што се тога тиче, неизбежно ће усмерити и руско и америчко руководство ка грађењу међусобних добрих

Владимир Путин током разговора

партнерских односа. Само погледајте. Шта се сада дешава у свету? Ничу нови моћни центри политичког и економског утицаја. Свет се драстично мења и у наредних 30 до 50 година, промениће се још више. Индија, Кина, Бразил, Јужна Африка, још неке земље. Јапан такође јача. Не кажем да је то добро или лоше. Кажем да ће бити другачије, и у том смислу сам потпуно убеђен да ће Русија и Сједињене Државе бити потребне једна другој и бићемо принуђени да имамо добре међусобне односе. Будући лидери Русије и Сједињених Држава ће то разумети.

ТАЈМ: Одрасли сте у Совјетском Савезу, али сада градите нови систем у веома старој земљи. Можете ли нам нешто рећи о кључним разликама између два система и да ли нешто, ако ишта, треба да буде сачувано из старог Совјетског?

ПУТИН: Као прво и најважније, у праву сте, Русија је стара земља с дубоким коренима и традицијом, и веома моћним моралним темељима. А ти морални темељи се односе на љубав према својој земљи. Патриотизам у најбољем смислу те речи. Узгред, верујем да је ово својствено и америчком народу. Сад, чега треба да се отарасимо? Треба да се отарасимо периода у нашој совјетској историји када смо покушали да будемо на челу светске комунистичке лиге и да будемо светски лидери тог покрета и да наметнемо тај начин живота другим земљама. Верујем да је то грешка коју су починили и Совјетски Савез, наравно, али и други. Ово треба изабаци с дневног реда.

ТАЈМ: Током хладног рата постојале су две суперсиле. Сада постоји једна хиперсила. Где Ви видите Русију за 30 или 50 година?

ПУТИН: Управо сам рекао да је Совјетски Савез желео да буде лидер светске комунистичке револуције, а нама то не треба. То је била грешка. Не желимо да понављамо такве грешке у будућности. Не желимо да командујемо другима. Не желимо да будемо суперсила која доминира и намеће одлуке другима, али желимо довољно моћи да можемо да штитимо себе, своје интересе и да изградимо добре односе са својим суседима и другима, тако да наши партнери буду заинтересовани да помогну развоју и консолидацију Руске Федерације. То је тежак задатак и може се постићи консолидовањем руског друштва прво на бази економског развоја. Ако постигнемо то, место које Русији припада у свету биће осигурано.

ТАЈМ: Да ли мислите да Сједињене Државе желе да виде јаку Русију или слабу Русију?

ПУТИН: Верујем да Сједињене Државе већ разумеју и разумеће све боље да ће једино јака Русија одговорати истинским интересима Сједињених Држава.

ТАЈМ: Која је данас сврха НАТО? У случају да Русија буде позвана да се прикључи, да ли би то учинила?

ПУТИН: Не бих назвао НАТО трулим лешом хладног рата, али то је свакако остатак из прошлости. Будимо искрени. Прво је основан НАТО. Затим је као одговор успостављен Варшавски пакт. Постојала су два војно-политичка блока. Док причамо о потреби за међусобним разумевањем, сада морамо увести нове принципе у међународни живот.

Имамо мултиполарни свет; као што и треба. Како се НАТО може ефикасно борити против тероризма? Да ли је зауставио терористе 9/11? Где је НАТО био тада? Није био тамо. Није могао бити тамо, јер на такве претње може се успешно одговорити једино ако имате однос пун поверења с играчима који су способни да зауставе ову претњу, укључујући Русију. Русија нема намеру да приступа војно-политичким блоковима, јер би то било једнако с ограничавањем њеног суверенитета. Али желимо да имамо добре односе, како с Сједињеним Државама а, тако и с другим земљама, укључујући и земље чланице НАТО. Али, данас није могуће војним путем сатерати друге у ћошак, натерати друге људе да се повинују. Раније су Сједињене Државе биле претрпане додатним теретима и чак можда угрожавале свој положај покушавајући да заштите друге земље од Совјетског Савеза. Сада се тај контекст променио, Стога, интерно ће ова организација морати да се реорганизује око других принципа. Што се тиче потребе за борбом против тероризма, трговине дрогом, организованог криминала, сиромаштва, који су извор тероризма — све то захтева сарадњу ближу од оквира једног војно-политичког блока.

ТАЈМ: У вези са организованим криминалом, једна од слика коју Американци имају о Русији јесте та да је корупција овде ендемска. Како излазите на крај с тим и како то контролишете?

ПУТИН: Лоше. Лоше контролишемо и лоше излазимо на крај с тим. Морам да кажем да у транзиционој економији, а посебно у условима реконструкције политичког система, тешко је решити ове проблеме. Нажалост, нисмо успоставили систем надзора активности владиних институција од цивилног друштва. Али, у потпуности сам убеђен да ће током времена ови проблеми бити решавани много ефикасније него што су данас.

ТАЈМ: Једна од ствари о којима се дискутује на нашим председничким изборима је сте улога вере у власти. Један од старих стереотипа који Американци имају о Русији, а свакако о Русији у бившем Совјетском Савезу, је сте тај да је то била безбожна земља. Ви сте причали о својој вери. Какву улогу вера игра у Вашем вођству и какву улогу вера треба да има у власти и у јавном домену?

ПУТИН: Прво и најважније, треба да нас води здрав разум. Али, здрав разум мора бити заснован пре свега на моралним принципима. А, данас није могуће раздвојити моралност од религијских вредности. Не бих да даље ширим причу, пошто не желим да своје погледе намећем људима који другачије виде ствари.

ТАЈМ: Да ли верујете у врховног Бога?

ПУТИН: Да ли? Постоје ствари у које верујем, које бар из позиције у којој се ја налазим не би требало делити са широм јавношћу, јер би то изгледало као саморекламирање или политички стриптиз.

ТАЈМ: Како је човек са пуним стажом у КГБ-у, одрастао у Совјетском Савезу, почео да верује у слободна тржишта, и да ли је то за Вас ствар сталне едукације?

ПУТИН: Па, као прво, ја сам дипломирао на лењинградском државном универзитету. Главни предмет ми је био међународно приватно право који је у блиској вези с економијом. Друго, не морате бити претерано бистри да видите очигледно, да тржишна економија

има велике предности у односу на административни систем. Ако се присетимо дебата током велике депресије у Сједињеним Државама, видећемо да су чак и у Сједињеним Државама постојали експерти који су веровали да елементи државног утицаја на економију ради премошћавања потешкоћа не само да су били могући, већ и пожељни. Управо је председник Рузвелт имао такво мишљење. Али, данас су потребни тржишни инструменти који су много ефикаснији, иако, у основи, без регулисања функције државе ништа не би функционисало. То гледиште нема никакве везе с мојој службом у КГБ-у у Совјетском Савезу, већ с мојим образовањем. Нас су увек учили да анализирамо општеприхваћене реалности и да стално сами учимо из светског искуства, а касније, знате, бранио сам свој докторат из економије. Постигли смо успех последњих година. Имали смо раст бруто домаћег производа око седам одсто годишње током протеклих седам или осам година. Ове године ће бити још боље. Отплатили смо све своје вишемилијардерске дугове и акумулирали смо велика средства. Реални раст прихода је око 12% за становништво, и за мене је то највећи успех. Ми поново успостављамо и развијамо целе економске секторе. Принципи су ту, али за разлику од сфере спољне политике, много се чини на нивоу уметности.

ТАЈМ: Можете ли да објасните успех руског тениског програма и зашто има толико великих руских тенисера?

ПУТИН: Успех који су постигли руски спортисти и спортисткиње може се, наравно, делимично објаснити и успешним развојем руске економије. То је за нас веома важно. То је наш извозни производ. И диже морал нације и уједињује друштво.

ТАЈМ: Мора да се осећате веома срећно што је цена нафте тако висока и што је за потражња нафтом тако велика.

ПУТИН: Будале се осећају срећно. Ми радимо даноноћно! Да, постоје позитивни спољни економски фактори. Али, сетимо се, током Совјетског Савеза било је времена када су нафта и гас били веома скупи. Цене су ишле високо до неба, без профита за Совјетски Савез. Само смо глупо куповали робу са Запада и све смо трошили овде. Сада следимо потпуно другачије економске политике. Реинструментализујемо свој систем наплате пореза. Створили смо фондове резерви. Обновили смо и рехабилитовали целе привредне гране. Не само што бушимо земљу ради нафте и гаса, већ диверсификујемо економију на бази иновације. Успоставили смо специјалне економске зоне. Као резултат свега овога, специјално обраћамо пажњу развоју наше економије и науке. Желели бисмо да напредак реализујемо на бази иновације.

ТАЈМ: Као председник нове Русије, Ви сте руководиоца за петролеј, руководиоца за телевизију. Да ли имате односе с великим индустријским лидерима широм света и да ли проучавате њихове праксе? Колико практичног искуства имате као пословни руководиоца?

ПУТИН: Што се мене тиче, успоставио сам скуп правила за односе са бизнисом, чак и у време када сам радио као заменик градоначелника Санкт Петербурга, верујем да су то људи од којих зависи велики део наше економије. Говорим о буџетским приходима, социјалним питањима, стварању радних места, стварању одговарајућих услова за рад. Ти људи су, како ми кажемо, заповедници индустрије, њихов главни задатак је да остварују профит. То је суштина њихове активности. Ипак то није главна сврха и задатак државе. Главни задатак државе је да побољша стандард живота и просперитет људи. Увек сам веровао у добре и пријатељске односе, али они морају да знају да упркос томе што су власници огромних средстава, сви морају живети у складу са законом, као и други грађани. Да не би имали илузија да им је дозвољено да се понашају другачије, ја практикујем принцип умереног одстојања, који сам развио током рада у Санкт Петербургу, радећи с људима према којима гајим дубоко поштовање.

ТАЈМ : Можете ли нам нешто рећи о улози државе у регулисању и дисциплиновању руских индустријалаца? Било је неколико веома значајних случајева хапшења и затварања компанија . Зашто су те компаније затворене, а њихови власници ухапшени?

ПУТИН : Они нису имали потешкоћа са мном. Потешкоће су имали с народом ове земље и са законом. Када људи не живе у складу са законом и зато се богате, док десетине милиона Руса у исто време губе своје оскудне животне уштеђевине, то ствара неповерење и отуђеност. Мој задатак је био, како сам ја то видео, пре свега да научим све да живе у складу са законом, да се повинују закону, без обзира на дебљину својих новчаника. Друго, да наш бизнис учиним социјално одговорнијим и да уклоним зид отуђености између народа и руског бизниса. Потребно је да наш бизнис схвати своју социјалну одговорност , да главни задатак и циљ бизниса није да остварује екстраприходе и износи новац ван земље, већ да посматра и процени шта је бизнисмен учинио за своју земљу, за људе, на чији рачун су постали тако богати. И на крају, морамо учинити све да победимо сиромаштво.

Конкуренти за личност године: К. Рајс, А. Гор, генерал Д. Петреус, Ху Џантао, Џ. Роулинг, М. Ахмадинџад

Што се мене тиче, успоставио сам скуп правила за односе с бизнисом, чак и у време када сам радио као заменик градоначелника Санкт Петербурга, верујем да су то људи од којих зависи велики део наше економије . Ти људи су, како ми кажемо, заповедници индустрије, њихов главни задатак је да остварују профит. Ипак то није главна сврха и задатак државе. Главни задатак државе је да побољша стандард живота и просперитет људи. Увек сам веровао у добре и пријатељске односе , али они морају да знају да упркос томе што су власници огромних средстава, сви морају живети у складу са законом, као и други грађани. Да не би имали илузија да им је дозвољено да се понашају другачије, практикујем принцип умереног одстојања, који сам развио током рада у Санкт Петербургу, радећи с људима према којима гајим дубоко поштовање.

ТАЈМ : Чини се да руски народ искрено подржава свог председника. Међутим, многи такође мисле да се неки од људи најближих Вама богате путем корупције. Можда за то постоји толеранција , докле год расту приходи и сви постају богатији. Али, то није могуће урадити сваке године. Да ли постоји претња социјалног пуча када се дође до тачке када животни стандард не настави да расте и опажање корупције постане израженије?

ПУТИН : Ако се животни стандард побољшава, онда неће бити претње од социјалног пуча или експлозије. Али, не можемо бити задовољни тиме. Рекли сте да су се неки људи обогатили због корупције. Онда знате ко и како. Пишите нам, Министарству спољних послова, ако сте тако сигурни, онда претпостављам да знате имена, знате системе и инструменте, и уверавам Вас и све који ће нас слушати, гледати или читати, да би реакција била брза, тренутна, у оквиру закона. Последњих година не само што сам причао о проблему, већ сам се постарао да правосудни органи и невладине организације не толеришу ово.

ТАЈМ : Дуги векови руске историје открили су парадокс: само централизована, аутократска сила, да ли под царевима или бољшевицима, могла је да држи на окупу тако огромну земљу. Међутим, тај исти аутократски режим два пута је довео ову земљу до распада — 1917. и 1991. године — баш зато што је гушила и спречавала њен развој, који је захтевао индивидуалну иницијативу, доношење одлука, предузимљивост, оне квалитете које је ограничавала аутократска власт. Које је решење овог парадокса?

ПУТИН : То је свакако једно од најтежих и најкомпликованијих питања: како организовати власт и систем моћи. Власт мора бити довољно јака да осигура суверенитет, безбедност и одбрану. Треба да буде довољно јака да осигура територијални интегритет земље. Истовремено, мора да има разумевања за регионалне и општинске осетљиве тачке, као и осетљиве тачке грађана.

ТАЈМ : Зашто сте онда укинули изборе регионалних гувернатора?

ПУТИН : То није истина.

ТАЈМ : Бићу прецизан, укинули сте директне изборе регионалних гувернатора већином гласова. Дакле, не верујете да се у овој фази народу може дати поверење да изабере свог гувернатора директно?

ПУТИН : Ствар је у томе што, нажалост, грађанско друштво није довољно зрело. И чим људи достигну гувернаторске висине, напусте потребе народа. Не можемо то себи да приуштиме. Данас у Руској Федерацији, узимајући у обзир огромну територију и националне етничке ентитете, верујем да је ова опција, као што ми је сугерисано, оптимална за сада и овде . Људи директним тајним гласањем бирају своје представнике који бирају гувернатора, као што је предложио председник . Зато смо постигли ситуацију да је лидер регије директно повезан с општим интересима нације и треба да буде осетљив за регионална питања.

ТАЈМ : Али, управо сте критиковали сличан механизам електорског гласања као архаичан. Зашто онда имате такав приступ у овој фази руском друштву?

ПУТИН : Наш начин развоја власти у региону је много напреднији него у другим земљама. У Индији гувернере директно поставља Њу Делхи. У Француској префекте поставља директно влада. У Уједињеном Краљевству у Влади Њеног височанства постоји министар за Северну Ирску, министар за Шкотску , и ту је главна власт . Док на општинском нивоу, како ми у Русији кажемо, димњак није тако висок и дим није тако густ. То је заправо и оно што ми радимо.

ТАЈМ : Шта радите у слободно време?

ПУТИН : Немам пуно времена за забаву. Повремено идем у позориште. Волим класичну музику: Брамса, Рахмањина, Чајковског , Моцарта, Шуберта, Листа. Лепу музику. Шта још? Сваки дан два сата вежба у теретани, обично ујутро или у друго време у зависности од свог радног распореда. То је то, претпостављам. И радим.

ТАЈМ : Да ли Вам је КГБ обука помогла у вршењу функције председника? Постоји стара изрека Једном шпијун, увек шпијун.

ПУТИН : То су лажи. Сви смо људи. Наравно, нешто од тог искуства може бити од користи. Позитивно је, мислим, да су ме на мом

универзитету и касније у КГБ-у након што сам дипломирао право, научили да самостално размишљајем. Научили су ме да прикупљам информације, објективне информације, пре свега. Да анализирам ове информације и да на основу њих самостално правим одлуке. То је прва позитивна ствар коју сам научио и коју користим у свом послу данас. Друга ствар из рада у бироу је вештина рада с људима. Изнад свега, поштовање људи с којима радите. Рећи ћу вам нешто веома интимно о раду бироа, о основи опхођења према изворима информација, према људима који помажу специјалним службама, назовимо их агентима. Могу постојати различити извори интереса, материјалне подршке, различити случајеви зависности или јединство политичких ставова, али најача основа — без које се не може ништа урадити, су поверење и поштовање према партнеру. Човек мора увек да разуме особу са којом ради, да се према њему односи бар као према себи једнаком и да схвати да постоје неке ствари у којима је та друга особа боља од њега. Тако да сам, радећи са људима који су сарађивали са бироом, увек сматрао да је, изнад свега, та особа боља од мене, барем због тога што се ја у животу не излажем таквим ризицима као она. И то је оно што ме је подстакло да поштујем такве индивидуе и верујем да људи осете тај став. Имао сам добре, топле односе са људима са којима сам радио, и то поштовање је веома битно и у политици.

ТАЈМ: *А какав је однос према страним новинарима?*

ПУТИН: Прво што могу рећи о страним новинарима овде, што ми се увек код њих свиђало, јесте то да су по правилу веома професионални људи, многи од њих су стручњаци у пољима која истражују, што је разлог за поштовање. Увек је занимљиво радити с људима који ствари познају до детаља. Они истражују, то је интересантно, али такође желим да будем искрен с Вама. Не знам да ли ћете хтети то да објавите, ипак ћу то поделити с Вама. Неки људи у западној или америчкој штампи просто раде за новац. И не желе да се свађају са својим шефовима. Има и генерално независних људи који се не плаше губитка посла и писаће оно што мисле, али таквих нема пуно. Не живим с новинарима, али генерално говорећи, врло су страствени људи.

ТАЈМ: *У Русији је доста новинара изгубило живот на начин који није у потпуности схватљив. Постоји ли нека врста обрасца? Да ли Ви или Влада можете да учините нешто да то спречите?*

ПУТИН: Па, мој одговор ће бити веома искрен. И нећу покушати да га исполитизујем. Веома сам забринут. Нећу Вам сада причати о томе шта се дешава у другим земљама у вези с новинарима, они такође нестају у Ира-ку, што се тога тиче, тамо је умрло још више новинара. Али, то није срж проблема. Не желим да пребацујем терет. Причајмо о Русији. Више компоненти је укључено у проблем. Као прво, новинарска заједница је део руског друштва. Има људи који хоће да је напусте, да зараде више пара, и тако даље. Желе да користе све предности цивилизације, и у околностима када се овде одвија иницијална акумулација капитала, многи људи, укључујући новинаре, суочавају се с изазовом да ту и тамо зараде мало више новца, што значи да се повезују с предузетницима, понекад бизнисменима укљученим у криминалне активности. Повезују се и почну да штите интересе одређених кругова против других група. То је једна група. Затим постоје истински борци против корупције, против криминалних елемената. То је нешто на шта држава треба да обрати пуну пажњу, и тамо где је дошло до таквих губитака, сматрам их својим личним губицима. Такви људи неминовно интерно раде на консолидацији Русије. Радимо све да их заштитимо, да обезбедимо њихову сигурност и да будемо професионални као што би и они требало да буду.

ТАЈМ: *У коју категорију би сте сврстали убијену новинарку Ану Политиковскају?*

ПУТИН: Видите, свака ситуација је јединствена. У случају Политиковскаје, имплицирано је да представља опасност за државу. Знате да је то глупост. Ако сте руски експерт, знате да Политиковскаја није играла никакву битну улогу у руском политичком животу. Није представљала претњу, нити било какву опасност. Верујем да је њено убиство било провоцирање власти. Нико је није ни помињао док није убијена. Њене активности биле су познате само ограниченом кругу људи. Све их можете набројати на прсте једне руке, али сада цела земља и цео свет причају о њој. Видим то као намерну провокацију: изабрали су жртву и уништили жену. Без обзира, учинићемо шта год је потребно да ову истрагу успешно приведемо крају.

ТАЈМ: *Занима ме шта мислите - које Американци имају заблуде о Русији, руском народу, Вама, руској влади? Да се обраћате директно америчком народу, које бисте заблуде покушали да разјасните?*

Ана Политиковскаја

ПУТИН: Па, знате, ја не верујем да су то заблуде. Мислим да су то смишљени покушаји да се о Русији створи слика на основу које би неко могао да утиче на унутрашњу и спољну политику. Русија је показала да не желимо само да будемо партнер, желимо да будемо пријатељ Америке. Понекад се стиче утисак да Америци не требају пријатељи, већ савезници - субјекти којима ће командовати. Ми не можемо градити односе на таквој основи и то понекад ствара сукобе. Управо то је разлог због кога они стално покушавају да пронађу неке проблеме унутар наше земље. То је разлог због којег сви верују да је у реду помало ћушкати Русе: "Они су још помало дивљаци или су тек сишли с дрвећа, знате, и вероватно треба да се очешљају и скрате браду. И да оперу прљавштину са своје косе и браде." То је мисија цивилизовања коју треба извршити. Али, ја мислим да је то инструмент да се утиче на друге, што је погрешан начин. Прави пут би био наћи заједничку полазну тачку и узети у обзир међусобне интересе пре свега.

ТАЈМ: *Док сте одрастали, или чак док сте били човек с каријером у бироу, да ли Вам је пало на памет да бисте се могли наћи на челу ове земље и водити је кроз такав период узбурканости и промене?*

ПУТИН: Никада то нисам помислио, не. Није ми пало на памет. Никада.

ТАЈМ: *Да ли Вас и даље то изненађује?*

ПУТИН: Да, и даље ме изненађује. Дошао сам у Москву из Санкт Петербурга 1996. године. Био сам председавајући Влади три године касније, Влади Русије. И пола године касније постао сам председник. Када сам дошао у Москву нисам имао контакте ни пријатеље на правим местима на које бих се могао ослонити. Дошао сам, јер је пријатељ са којим сам радио у Санкт Петербургу, мајор Анатолиј Собчак, изгубио изборе, и имали су проблем да ми нађу посао. Нико ме не би тамо запослио. И сам сам био изненађен. Па, то се десило зато што су људи блиски претходном председнику Русије, господину Јељцину, схватили, да тако кажем, да ћу бити тотално искрен и да ћу дати све од себе да испуним своје дужности и бити искрен с

председником, и да ћу учинити све да интереси земље буду остварени. Рекао бих да је то оно што је било битно. Мислим да је то мотивисало самог Јељцина и људе око њега.

ТАЈМ: Јељцин је видео нешто у Вама, да Ви можете да обављате посао — да ли је то довољно једноставно објашњење?

ПУТИН: Да, рекао бих да јесте. Разговарали смо с њим о томе неколико пута. Први пут кад ми је то понудио, дао сам му негативан одговор. Схватио сам у каквом је стању земља тада. То је за мене такође било велико изненађење и рекао сам му да стварно не знам. Наравно, то се десило након финансијског отапања 1998. године и рекао сам му да не знам. Био је то велики изазов, и нисам сигуран да сам спреман за њега. Али, председник Јељцин је био упоран. Рекао је: "Добро, разговараћемо о томе поново касније." Рекао ми је: "Немојте ми рећи не."

ТАЈМ: Можете ли нам рећи нешто више о господину Јељцину и господину Горбачову?

ПУТИН: Никада нисам био велики совјетски лидер. Нисам био партијски функционер. Нисам био члан Политбироа. Нисам радио у регионалним партијским комитетима. Иако сам радио за КГБ, био сам обичан грађанин Совјетског Савеза, колико год припадник тајне службе може бити обичан човек. Господин Јељцин је припадао највишем нивоу руске номенклатуре. Ипак, верујем да су и Јељцин и Горбачов урадили нешто што ја не бих био у позицији да урадим. Кретали су се ка уништењу система који се више није могао одржати. Нисам сигуран да бих ја имао петље то да урадим. Горбачов је први направио корак у том правцу. Јељцин је довршио посао. То је врло битна промена у историји руског народа, а Русији је дало слободу. То је врло важно достигнуће, нарочито за време Јељциновог председничког мандата.

ТАЈМ: О приликама у свету говорите са самопоуздањем, али људи кажу да је било потребно време да станете на ноге кад сте

учиним све, да поднесем све жртве, да обновим земљу. Сматрам то кључним моментом целог свог живота. Схватио сам да ми је живот подарио шансу да играм неку врсту позитивне улоге у историји свог народа. И чини ми се да су ти циљеви у великој мери остварени, и сада имамо нове задатке и циљеве на вишем нивоу, али то су скроз другачији изазови и имамо шансу да напредујемо. Никада себе нисам доживео као вођу. Осећам се као коњ који носи веома тежак терет и свој успех мерим тиме колико се брзо и добро крећем с тим теретом.

ТАЈМ: Како се појам националног веће уклапа у контекст руске државне структуре? У 16. веку постојао је преседан, када се цар Иван Василјевич, Иван Грозни, из мноштва разлога повукао у село Александров и декретом поставио принца Симеона Бекбулатовича на место цара. Сви бојари, званичници и народ морали су да се обраћају принцу, иако су знали ко је и где се налази прави цар. Када му је то одговарало, цар Иван се вратио на престо. Међутим, ова епизода унела је одређену нестабилност у систем власти и ослабила земљу. Да ли је било шта слично могуће данас?

ПУТИН: Не, јер ми нисмо монархија. Ми живимо у оквиру постојећег устава. Сви, укључујући највише руководство, треба то да схвате. Сви морају да живе у складу с основним законом. Уставом. То је све.

ТАЈМ: Неки теоретичари сматрају да су Горбачов и Јељцин направили грешку када су ставили Гласност испред Перестројке, да су радили ствари другачије, Русија би данас изгледала другачије и не би прошла кроз ситуације кроз које је прошла. Да ли Ви ово прихватаате?

ПУТИН: Не мислим да демократизацију, ако мислите на Гласност демократизацију, треба одлагати. Подједнако је јасно да је тржишну транзицију могуће померити за касније. Све у своје време, а шт а се десило, десило се.

ТАЈМ: Да ли су деведесете године прошлог века биле време парадокса за Вас? С једне стране, кажете да Вам је то донело Горбачовљеве слободе; с друге, у вашим изјавама наводили сте да је то био период тоталног колапса и трагедије уништења Совјетског Савеза.

ПУТИН: Не видим ту парадокс Административни систем планирања који је преовладавао у економском животу и потпуна доминација Комунистичке партије у политици довеле су до колапса у земљи. Када људима није више било стало до земље у којој су живели, није им била потребна таква земља, зато и није било изненађење што људе земља уопште више није занимала. Мислили су да ствари не могу постати горе, али испоставило се да могу, и јесу. Трагедија је што су људи били крајње незадовољни, јер је бесплатно-за-све проглашено демократијом, крађа милијарди долара проглашена је слободним тржиштем, а крађа огромних средстава која су пропадала грађанима је проглашена приватизацијом. Шта је значао колапс Совјетског Савеза? Двадесет пет милиона совјетских грађана, који су били етнички Руси, нашли су се ван границе нове Русије. Нико о њима није размишљао. Двадесет пет милиона њих чинило би већу европску нацију. Пре доношења одлуке треба консултовати народ. Да ли желите да живите ван земље у којој сте сада? Сигуран сам да би, да смо организовали референдуме у многим бившим совјетским републикама, велика већина рекла не. Али, нико их није питао. Да ли је то било демократско решење? Тако тешког проблема? Не покушавам да се вратим на ту тему, али тако је било. Ко је питао нас или њих? Двадесет пет милиона Руса нашло се ван Руске Федерације, без икаквих економских средстава, усред пораста локалног национализма. Када нису могли да дођу у нову Русију, њихову историјску домовину, јер нису имали довољно новца да купе возну или авионску карту. Зар то није трагедија?

Луксузни кафић у близини Црвеног трга

постали председник. Када сте постали национални вођа? Који је то био кључни моменат Вашег председничког мандата?

ПУТИН: Да Вам искрено кажем, нисам никада о томе размишљао. Као што сам рекао, нисам никада помишљао да ћу постати председник, чак и сада не покушавам да се претерано враћам на то. Када почнете о себи да размишљате као о националном вођи, губите везу са стварним светом. Никад себе нисам сматрао национални вођом. Тај контекст измислили су други људи. Нисам то ником наметнуо. Али, истина је да, када сам постао председник, земља је у то време, свиђало се то нама или не, била усред грађанског рата на Кавказу, суочена с великим економским потешкоћама, уништењем друштвене сфере, велики проценат људи (преко 30%) нашли су се испод границе сиромаштва. Одлучио сам да сам спреман сам да

ТАЈМ: Хајде да кажемо нешто више о томе каква је интеракција између Русије и бивших совјетских република.

ПУТИН: Као што сам рекао, верујем да је распад Совјетског Савеза био трагедија, али шта се десило, десило се. Верујем да би требало да градимо своје односе с бившим совјетским републикама на основу апсолутне једнакости. Оваквим приступом можемо да се посветимо процесу економске интеграције, схватајући нашу заједничку природну границу конкурентности у оквиру глобалне економије. Имамо заједнички енергетски систем. Струју. Делимо заједнички систем транспорта. Као у Европској унији, не морамо да смишљамо правила коришћења националних језика. Имамо лингва франца из бившег Совјетског Савеза, руски. Многе друге ствари нас такође повезују. Многе гране привреде нису у стању да се одрже без ослањања на земље као што су Украјина, Белорусија, Казахстан и остале бивше совјетске републике. Верујем да односе треба да градимо на овим принципима.

ТАЈМ: А шта је са конфликтима које сте имали с бившим совјетским републикама око цене гаса?

ПУТИН: Какви конфликти? Постоје светске цене, међународне цене гаса. И ми продајемо гас свима по светским тржишним ценама. Зашто би смо било коме продавали испод светске тржишне цене? Да ли Американци продају неке испод тржишне цене? Можете ли да уђете у радњу у Сједињеним Државама и кажете: "Знате, ја сам из Канаде, ми Канађани смо вам први суседи, дајте ми 'крајслер' у пола цене." Шта бисте чули од продавца? "Напоље!"

У клубу обожаваатеља Путина

ТАЈМ: Па, да сам Калифорнија, могао бих да Невади продам гас с попустом, ради добросуседских односа?

ПУТИН: Верујем да је то кршење тржишних принципа, прављење штете дотичној економији. У Русији смо усвојили програм достизања нивоа светских цена за домаћу потрошњу. Сваки други приступ пореметио би економске индикаторе и економије, стављајући један сектор у зависан положај у односу на други, водећи до унакрсних зависности и уништавајући економију. Ми разумемо потешкоће својих партнера. Петнаест година смо продавали енергенте значајно испод тржишних цена, са субвенцијама ништа мањим од три до пет милијарди долара годишње Украјини. То не може трајати заувек. Европљани нас стално критикују. Желе да уведемо међународне стандарде цена, У супротном, кажу, наша предузећа ће имати нефер предност у односу на европска предузећа. Значи, у оквиру своје земље треба да продајемо по светским ценама, док својим суседима треба да продајемо испод цене? То је дискриминација. Будимо искрени, говоримо отворено и назовимо ствари правим именом. Оно

што ћу рећи, ни на који начин није агресивно, али апелујем да говоримо искрено. Сједињене Државе су некако одлучиле да је део политичке елите у Украјини настројен проамерички, а део проруски и одлучили су да подрже оне које сматрају проамеричким. У реду, одлучили су да их подрже. Радите како желите, иако ми не мислимо да је исправно. Наравно, они имају људе с различитим спољашњостима и политичким укусима, али као што сам већ поменуо, ако политичар жели да буде популаран, он или она мора пре свега да штити националне интересе, да буде украјински националиста у позитивном смислу те речи. И они то јесу. Нису проруски окренути. Нити проевропски. Нити проамерички. Сви су проукрајински настројени, али некако су их Американци поделили на све ове про-ово или про-оно фракције. Верујемо да је то грешка. Нека сами разреше своја питања. Све што је тамо урађено, урађено је мимо устава, што је створило неповерење између разних политичких група и грађана, тиме подривајући украјински суверенитет, територијални интегритет и економију. То је оно што су Сједињене Државе учиниле и чине у Украјини и Чеченији. Ми кажемо: "Пустите их на миру", без бирања страна. Када су сви видели да ће доћи до дестабилизације у Украјини, покушали су да приморају Русију да субвенционисе украјинску економију на свој рачун. Зашто? Ако желите да неко подржите, сами платите. Нико не жели да плати. У овој просторији сам о томе дискутовао с једним европским политичарем и рекао сам му: "Ви то финансирајте", а он је одговорио: "Да ли вам ја изгледам као идиот?" Е, па, нисам ни ја идиот. Морате сагледати прави проблем. Не смемо се водити општим местима, а тамошња ситуација је, по мени, веома опасна. Мора се учинити све да се консолидуј у друштво и земља. Стратешки, било би добро да се про руске, прозападне структуре уједине и размишљају о будућности своје земље и створе такву структуру моћи која би у будућности само наставила с консолидацијом, а не поделом на западњаке, јужњаке и источњаке, или шта год. Сада постоји кретање ка даљем уништењу, што је штета, јер нам је Украјина веома блиска и готово половина популације има пријатеље или рођаке у Русији. Званично, тамо има 17 милиона етничких Руса. Скоро сто посто народа сматра руски матерњим језиком.

ТАЈМ: Мислите ли да ће Украјина икада поново постати део Русије?

ПУТИН: Наравно да не. Ми то не желимо. Не желимо да икога поново укључујемо у Русију, јер би нам то донело само додатни економски терет. Желимо да откријемо своју националну конкурентност у светској економији. Можемо само да говоримо о економској интеграцији. Потпуно је бескорисно покушавати да неке наметнете нове државне структуре. У савременом свету, то није ни потребно. Погледајте Европу, где националне границе нису више важне као некада.

ТАЈМ: Позната је изјава председника Буша да Вам је погледао у очи и назрео суштину Ваше душе. Моје питање за Вас је, да ли сте ви ухватили смисао душе председника Буша, и ако јесте, шта сте тамо видели?

ПУТИН: Не желим да дајем карактерни опис овог председника, јер када је рекао да ми је погледао у очи, рекао је оно што је осећао. Али, ја имам веома добар лични однос с господином Бушом, и врло ми је битан. Сматрам га поузданим партнером, часним човеком. Када имам задовољство да о овоме расправљам с неким америчким интелектуалцима, које нећу именовати, они ме у вези с овим оспоравају. Не слажем се с онима, и у мојој жељи и у Сједињеним Државама, који оспоравају да је господин Буш човек од части и принципа. Да. Ирак је био грешка, али он је човек с веома богатим личним животом и искуством у управљању државом. Он је частан и поштен. У вези с тим немам сумњи.

ТАЈМ: Мислите ли да је пропуштена прилика после 9/11 да Сједињене Државе и Русија ближе сарађују на фронту антитероризма због Ирака?

ПУТИН : Могли смо делати на координисанији, а тиме и ефикаснији начин . То је истина . Али, међу нашим тајним службама постоји сарадња, и остварује резултате, укључујући и обезбеђивање директне безбедности грађана Русије и Сједињених Држава . Не причам тек тако. Већ на основу резултата конкретних акција да се спрече веома конкретне акције против како Американаца, тако и Руса.

ТАЈМ : Можете ли описати ову сарадњу? Постоје ли институционалне структуре

између америчке и руске тајне службе на пољу борбе против тероризма?

ПУТИН : Да , такозвани партнерски канали. У скорије време, било је врло успешно, укључујући сарадњу на спречавању терористичких акција против грађана Руске Федерације и Сједињених Држава, укључујући потенцијално крупне терористичке акције. Ово је укључивало правовремене размене информација и превентивне акције на обе стране, које нису обелодањене. Скоро сам о томе разговарао с председником Бушом преко телефона. Дао сам му конкретне примере и информисао га о неким заједничким акцијама у овој области.

ТАЈМ : Да ли то значи да Ви кажете да је руска тајна служба помогла у спречавању напада на Сједињене Државе ?

ПУТИН : Имало је везе с претњом и по Сједињене Државе и по Русију . Са спречавањем претњи по обе нације . Ништа више не могу да кажем у овом моменту .

ТАЈМ : Како стоје руско-кинески односи?

ПУТИН : Русија и Кина су природни партнери . Ми смо суседи с огромном природном границом . Четрдесет година смо с Кином преговарали око решавања питања граница , и ја ћу и сада томе посветити пажњу . Квалитет руско-кинеских односа данас је без преседана. Никада раније није постојао такав однос пун поверења.

ТАЈМ : Такође сте сарађивали с председником Клинтоним . Волео бих да упоредите Буша и Клинтона, њихове стилове , интелект, акције...

ПУТИН : Оба политичара поштујем превише да бих себи допустио икаква поређења, коментаре или примедбе тог типа. Али, могу да кажем како сам упознао Била Клинтона. Председник Јеџцин ме је послао на Нови Зеланд на А ПЕЦ-ов самит 1999. године. Тада сам био премијер, с још нејасним политичким изгледима . У то време нисам имао представу шта ће се десити. Клинтон је, међутим, у то време био реномиран, поштован у својој земљи и у свету . На вечери Клинтон је прошао поред дугачког стола с многим лидерима АПЕК-а, пришао ми, и рекао на уво: "Волођа, предлажем да заједно ишетамо из ове собе ." За мене је то било право изненађење. Следеће шта се десило, било је да смо обојица били на ногама. Наше колеге су се помериле у страну , ми смо изашли заједно, а сви су аплаудирали . Тога ћу се заувек сећати . Веома сам му захвалан на томе и, упркос нашим различитим ставовима, међу нама постоји специјална хемија .

ТАЈМ : Има ли других светских лидера, с којима имате ту специјалну хемију? Прича се да сте пријатељ са господином Берлусконијем. Господин Саркози рекао је дивне ствари о Вама. На ком језику разговарате с мадам Меркел?

ПУТИН : Да, са свим поменутих људима имам добре односе. С неким од њих имам веома блиске, пријатељске, другарске односе. С госпођом Меркел обично причам на немачком. Иако смо сада почели чешће да причамо на руском. Има веома добар изговор на руском. Вероватно мора више да ради на свом речнику. Уз више праксе, успеће.

ТАЈМ : Раније сте користили фразу : "Не кради ". Да ли сте прочитали Библију?

ПУТИН : Да, јесам. Имам Библију у авиону. Често летим, знате, па у авиону који користим постоји Библија. Такође, имам и икону. Прелећем велике дистанце. Ми смо велика земља. Тако да имам времена да читам Библију.

ТАЈМ : Разумем да не желите да иступате у јавност са својим религијским ставовима . Али , можемо ли некако да окарактеришемо Вашу веру ?

ПУТИН : Може се рећи да је моје дубоко уверење да моралне вредности без којих човечанство не може да преживи могу бити само религијске вредности. Што се тиче конкретне цркве или верске заједнице, то је друга ствар. Као што је неко једном рекао : ако Бог постоји, он зна да људи имају различите погледе у вези с црквом .

ТАЈМ : Сада се јавља ситуација да Руска православна црква постаје доминантна сила у Русији. То је једина црква која је потписала званичне документе о сарадњи с Министарством одбране, правосудним органима и Министарством спољних послова.

На Западу воле да кажу да има империјалне претензије

ПУТИН : Не ради се о споразумима, већ о закону.

ТАЈМ : Да, али када је забрањено законом да Црква постане доминантна у секуларном друштву ...

ПУТИН : То није истина . Наш закон признаје четири традиционалне религије у Русији. Узгред, наши амерички партнери су нас због тога критиковали, али тако су то дефинисали они који су правили наше законе. Те традиционалне руске религије су православна црква, јудаизам, ислам и будизам.

ТАЈМ : Опростите, нисам мислио на то. Да, и даље не приличи секуларној држави да војни врх заједно са врховним свештенством држи службу, као што се догодило у Цркви Христа спаситеља, ради комеморације 60 -годишњице совјетске нуклеарне бомбе.

ПУТИН : Па, да су припадници војног врха Јевреји, муслимани или будисти, и да су одабрали да овај дивни догађај славе у неком другом верском објекту, ја бих то поздравио. Тако да не можете да причате о неједнакости било које од тих других религија. Ипак, неких 80 одсто Руса сматра себе православним хришћанима, што Руску православну цркву чини највећом заједницом.

ТАЈМ : Нова грађанска религија у Америци је Покрет за очување природне средине. Његов високи свештеник је потпредседник Ал Гор, који је, као што знате, управо добио Нобелову награду за мир. Како видите развој зеленог покрета, и која је Ваша политика у вези с тим?

ПУТИН : Прво , што се тиче људи из покрета за заштиту природне средине, веома их подржавам . И солидарисао се с њима у заштити природне средине, једном од приоритета људске расе. Људи који томе посвећују своје напоре и време заслужују нашу подршку. Јасно,

развој човечанства не може се зауставити. Увек ће бити конфликта између развоја и очувања природе. Битно је да човечанство ово разуме и стане на пут развоја који ће бити најмање штетан за мајку Природу. Лакше је решити овај проблем сада, него пре 15 година — данас те две групе нису смртни непријатељи. Данас нема потребе за уништењем природе као некада. Данас имамо јединствено политичко окружење које жели да сачува оно што је сам Бог створио за добробит свих људи. Што се тиче нашег система, веома је рањив. Право је чудо да Земља још постоји. Она је настала као последица милијарду околности и случајних догађаја, а постоји и даље, јер је милијарде и милијарде околности су још увек у сталној интеракцији. Изложена је константној борби за опстанак. Живимо у веома танком слоју озона и ваздуха. А тачка преко које се могу десити неповратне последице веома је осетљива.

ТАЈМ: Ако у будућности буде постојала замена за нафту, нешто као хидроген, како би то утицало на руску економију?

ПУТИН: Један од главних циљева наше економије је да се развија у разним правцима. Кренули смо од става да треба да користимо интелектуалне капацитете пре него нафту за развој, и мораћемо у складу са тим да променимо структуру економије, што можемо учинити. Немам сумњи у вези с тим, што се тиче енергије, Русија је

предузела неке кораке који се тичу развоја термонуклеарне енергије, нуклеарне енергије, водоника, итд. Размишљамо о такозваним алтернативним горивима. У том смислу нисмо оптимисти. Нисмо ни песимисти. Радићемо на томе.

ТАЈМ: Раније сте говорили о повезаности нечије моћи с бројем телефонских апарата на његовом столу. То је врло застарела слика. Тако да моје питање гласи: колико сте технолошки савремени? Да ли шаљете и примате електронску пошту? Имате ли БлацкБери? Да ли блогуете?

ПУТИН: Срамота је, али не користим те технологије. Не користим чак ни телефон. Моји оператери, моје особље то чини за мене. Али они то тако добро раде, да им завидим. Није важно колико телефона имате. Како можете измерити ауторитет? То је поверење људи. Друге мере нису битне, оне су само илузије. Веома сам захвалан народу што осећа да сам ових осам година радио поштено. Захвалан сам на том поверењу.

Превод: Данијела Ђорић

(Интегрална верзија интервјуа који је одлазећи председник Руске Федерације Владимир Путин дао америчком часопису Тајм, објављен у најновијем броју Геополитике, од 15. фебруара 2008.)

КАД ЈЕ ПРЕДСЕДНИК ОБЕЗБЕЂЕН ЧОВЕК

Димитрије Медведев не само да на место председника долази уз Путинову подршку, него то чини понављајући бројне његове поступке. Ових дана, пред инаугурацију, појавиће се књига—интервју Димитрија Медведева која треба да одговори на основна питања из његове биографије и да презентује његове ставове руској и светској јавности. Аутори књиге посебно истичу да је Медведев први руски председник који не потиче из радничке већ из породице интелектуалаца („и то не у првом колену“), да је први руски председник који се бавио бизнисом, и да је веома искусан јер је дуго радио у председничкој администрацији. Књига ће се појавити крајем априла. Ово су изводи који ће НИИ-овим читаоцима открити непозната размишљања новог председника.

Шта је за вас велика Русија. Или радије бирате друге термине?

— Не волим превише патетично размишљање. Сматрам да је за чиновника, поготову за лице које обавља уставне дужности, важно да се ослободи патетике. Да се бави конкретним стварима. Али ја имам лични однос према томе. Русија је, ван сваке сумње, велика земља. Ми смо заиста велики и по историји и по територији. Веома је тешко назвати великом државу ону која је настала, рецимо, пре десет година и има 1.000 квадратних метара територије. Али држава која има хиљадугодишњу историју, која заузима шести део копна Земљине кугле, не може да не буде велика по дефиницији. И у правом, и у преносном значењу те речи.

Мислим да том величином не треба да се опијамо. Морамо да схватимо у каквом сложенем свету живимо и колико је Русија сложена земља. Управо зато што је веома велика по територији и прилично велика по броју становника. Управљати државом каква је Русија, увек ће бити теже него управљати другим земљама. Чак и уз најсавременије технологије. Ми разумемо да чак и уз постојање дигиталних веза, глобалне комуникационе средине, низ одлука се мора испуњавати физички — ногама, камионима, авионима, ићи нашим тешким путевима. Јасно је, онда, колики значај у нашој земљи има инфраструктура.

Као сваки нормални грађанин Русије, волим своју земљу. Волим њену историју, волим наш посебни духовни свет. Али то је прилично интимна ствар. Мислим да то треба да буде негде у човеку. Сваки нормалан грађанин мора да воли своју земљу, иначе не би могао да живи у њој. Али то не треба никад истичати, јер одмах се појављује осећај неискрености.

Шта за вас значи појам демократија? Да ли су руска демократија и светско искуство различити? И уопште, да ли је потребна посебна руска демократија?

— Посебна руска демократија... Питање је како то човек да схвати. Сматрао сам и сматрам да је наша демократија још сасвим млада. То је прво. И покушаји да се ствар представи другачије, изгледају у сваком случају, неозбиљно. Демократија се код нас развија по свим правилима. Резултат ће се моћи оцењивати тек за 30-50 година, како се то обично у историји и ради.

Друго. Демократија је универзална вредност, ван сваке сумње. То је такав систем управљања државом који је заснован на државним интересима, на моделу понашања власти кад она мора да се потчињава захтевима народа израженим у овом или оном облику. Али у исто време, свака демократија, наравно, апсолутно је исторична и апсолутно национална. И најсложеније је сигурно — узајамна веза између универзалног карактера демократског облика функционисања и сопствене национално-историјске компоненте. Давати предност једном или другом, по мом мишљењу, опасно је. Зато ми се не допада кад говоре да постоји систем догматских демократских вредности који се мора поштовати, а ако одступите макар и за корак, онда сте отпадници, радите погрешне ствари и за то ћемо вам судити.

И не допада ми се још нешто. Кад говоре да су степен специфичности Русије, њена историја, такви да никакве универзалне форме управљања државом, као ни облици организације цивилизованог друштва, код нас не могу да функционисају. И да морамо просто да идемо у сусрет својој посебности. Мени то личи на лукавство. И у једном и у другом ја просто видим жељу да се реше некакви своји задаци. Или геополитички задаци, кад о томе говоре представници страних држава. Или унутрашњи задаци, кад наши политичари говоре да Русија није спремна за демократију. Не једном сам говорио да мени не делује убедљиво кад уз реч „демократија“ додају допунске одреднице.

Приватно власништво. То је кључно питање. И не може се рећи да је у нашој земљи добро прихваћено. Какав је ваш однос према томе?

— Да, то је веома важна тема. Ми смо у последње време некако престали да о томе говоримо. Можда би требало обновити дискусије у друштву на ту тему.

Приватно власништво у Русији има посебну судбину. Ако је демократији код нас две деценије, приватном власништву је много векова. Погледајте: економија заснована на капиталистичким принципима код нас се појавила прилично давно. Познато је и кад се појавило приватно власништво. Много раније. Али демократије није било. А то су ствари које, по правилу, иду једна с другом. Тако су се, у сваком случају, развијале европске земље. На крају XIX века, у многим европским земљама појавили су се развијени системи приватног власништва и демократских институција. Код нас се развијало приватно власништво, а није било никакве демократије. Зато што је било самодржавље. Потом су умрли и приватно власништво и демократија. Процес је угушен. Тако појам вредности приватног власништва код нас апсолутно није достигао ниво који мора да постоји у развијеној држави, развијеном друштву. Зато је за многе и данас приватно власништво синоним за превару, тежак живот, експлоатацију човека над човеком. Поразно је, али то је карактеристично не само за старије поколење, него и за људе средњих година.

Али кад смо се определили за тржишну економију, морамо да се изборимо да приватно власништво ужива беспрекорно поштовање и заштиту. Ми схватамо да је поштовање приватног власништва централни елемент програма сваке партије на Западу. И десне, и партија центра, и социјалистичке партије. Код нас то још увек није баш тако. Мада, с друге стране, већина политичких партија, не маргиналних, већ озбиљних, заснива свој економски програм на вредностима тржишне економије. О том питању влада консензус. Тек после почињу некакве разлике. Зато за све политичке снаге брига о приватном власништву постаје један од најважнијих задатака. У совјетском периоду није било приватног власништва у правом смислу те речи. Чак и термин „приватно“ стидљиво је замењен термином „лично“. А од деведесетих година, приватно власништво је постало талац сурових реформи и револуционарних промена које су се догађале у економији. Постало је талац приватизације која се догађала у земљи и која је на већину наших људи оставила утисак чудовишне неправде. Нажалост, то се одразило на однос према власништву, зато што су се за многе људе приватно власништво и резултати приватизације поклопили. Код многих људи се појавио осећај да су од њих нешто украли. И емоционалне последице тих догађаја мораћемо дуго да превазилазимо.

Какав је, по вашем мишљењу, данас однос људи према богатству?

- Однос људи према богатству, с једне стране, код нас је исти као и у целом свету. Обичан човек се с подозрењем односи према веома богатим људима и брзом богаћењу. То је нормално. Али ту почиње разлика. За просечног Европљанина човек који је стекао богатство није толико сумњив тип који је нешто украо од државе, колико пример за сопствени развој, а за део наших људи он је — антихерој. Сваки бизнисмен је човек који је нешто од тебе украо, негде на подсвесном нивоу то постоји. Код нас у земљи, тако је Бог одредио, приватно власништво је увек било својеврсно. У историји је елемент колективног, друштвеног, између осталог и због религиозне традиције, био прилично присутан. У том смислу је наш човек увек био мање индивидуалиста према својој имовини него, рецимо, Европљанин. Све око нас је друштвено или колхозно, значи, моје. У томе је било и минуса и плусева.

Путин је данас председник, ви сте његов сарадник на веома високом положају. Настаје нова ситуација. Ви постајете председник, а он, ако буде премијер, сарадник. То неизбежно садржи некакве психолошке новине и у најидеалнијим односима,

па постоји бојазан да то може да садржи и проблеме. Какав је ваш став о томе?

- То је за нас нова ситуација. Апсолутно тачно. Ја у њој видим веома много позитивног. Сад не говоримо о фигури Путина и фигури Медведева. То је посебна прича и ја сам сигуран да ће све бити у реду. Залог за то су наши лични другарски односи. Али ако се говори о моделу, он је у принципу нов за нашу земљу. Никад у историји руске државе, шеф државе није, ма како се он звао, одлазио у други план. Други, трећи, пети. Одлазио је или у пензију или у немилост. У другим земљама није тако. Бар у европским. У Америци је то обично другачије. Амерички председници кад заврше мандат могу да се баве фондовима, и бизнисом, али се у државној служби не појављују. Али ми смо европска земља, а ту је пракса разноврсна. Оуди прелазе с једне на другу дужност и не сматрају да је то крај света. Чини ми се да је то веома важна традиција. Кад човек може да буде на високом положају и да се потом врати у политику на једну од руководећих дужности, с обзиром на то да је ефикасан, а кад је реч о Владимиру Путину, и веома популаран лидер. На крају крајева, у томе се види и искрена жеља да се служи домовини. Зато мислим да је то веома добро. Ми просто постајемо цивилизованији.

Што се тиче бојазни, оне су наравно постојале и постојаће. И све нове конструкције власти показале колико су ефикасне тек кад прође неко време. По мом мишљењу, то је ефикасан модел. И мишљење председника Путина је исто. Пробаћемо га. Сигуран сам да постоје људи који ће ту конструкцију (председник и премијер) пратити, тражити у њој мане. Бавиће се оним чиме и треба да се баве — политичким анализама. Али ми смо већ одрасли људи. Изаћи ћемо на крај с тим.

Говорили сте да је Русија земља у којој влада правни нихилизам. Како се борити с правним нихилизмом?

- С правним нихилизмом, с пренебрегавањем права, веома је тешко борити се. Веома тешко, зато што се ми, у суштини, никад нисмо тиме бавили. И друго, није било периода у нашој историји кад би правни нихилизам био потиснут безусловним поштовањем закона — с таквим поштовањем које се понекад може видети у низу развијених земаља. Није тога било ни пре Петра Великог, ни у његово време, ни касније. Најбоља вакцина од пренебрегавања права — то су деценије слободног живота у условима правног система. Ту нема шта да се дода. Кад се схвати да је корисније поштовати закон него га нарушавати, то је права вакцина од правног нихилизма.

Али ми знамо особености нашег националног карактера. Ми заиста нисмо законопослушни људи. То је истина. То се види и у бројним навикама у свакодневном животу обичних људи, али и на највишем државном нивоу. Ми смо сви правни нихилисти до сржи. Мотивација за поштовање закона мора бити другачија. Потребно је неколико деценија живота у условима поштовања закона — и ниво правног нихилизма ће се снижити.

Зар то није парадокс — Русија је традиционално јака држава, а у њој влада правни нихилизам?

- Ви сте апсолутно исправно обратили пажњу на то. Јака држава, сви сложни, земља је један логор, ако се нешто догоди, сви смо као један, издајника ћемо стрељати... Али изненађује како се све то слаже — и патернализам, и љубав према држави, и пренебрегавање правила које та иста држава поставља. На ту тему могла би се написати не једна докторска дисертација из теорије државе и права. Али ми схватамо да су право и држава — узајамно повезане ствари, али релативно изоловани једно од другог.

Дмитри Медведев

Објаснићу то на примеру. Доста дуго се дискутовало о нацистичкој држави и праву, да ли су тада доношене правне норме или нису. Да, нацистичка држава је тоталитарна држава, држава која је чинила злочине, и многи њени грађани су чинили злочине. Али питање је да ли је она поштовала правне норме или није. Јер, шта је право? Да ли је то само прост скуп правила понашања или, ипак, неки писани облик праведности, „писани разум“. Потпуно је јасно да из данашњих, савремених, позиција ми не можемо да сматрамо норме које је доносила нацистичка држава за правне норме, мада су то правила понашања по којима је живела цела Немачка у том периоду. И то се може применити на све тоталитарне државе. На тај начин, за право је важна не само облога, форма, него и садржај тих норми које су обучене у правну форму, њихов морал и човечност. Ми можемо имати јаку државу и апсолутно слаб правни систем. Једно аутоматски не рађа друго, зато што би у супротном, најбоље право било у тоталитарним државама. Али снага државе не повлачи аутоматски развој права и правне свести. И, изгледа, не ослобађа од правног нихилизма.

Колико сте ви „обезбеђен“ човек?

- Могу вам рећи да сам, одлазећи из Петрограда, сматрао себе сасвим лепо обезбеђеним човеком, према критеријумима тог периода.

Представе о томе колико треба да буде имућан председник у целом свету су приближно једнаке — човек може да постане председник само ако је пристojно обезбеђен. Кад неко постаје шеф државе, а није зарадио ни копејке, то оставља лош утисак, доживљава се као претња. Као прво, није јасно шта је дотле радио, зашто, ако је тако паметан и добар, није успео да обезбеди себе и породицу. Као друго, хоће ли он красти да би за неколико година решио све своје проблеме? Мени је до 1999. године био веома плодан период. Сматрао сам да сам успео у животу. Све је то трајало до почетка октобра '99. а онда је zazвонио телефон...

Звао је Путин?

- Звао је Игор Сечин и рекао да Владимир Владимирович хоће да разговара са мном. Рекао сам — добро, дођи ћу. Била је субота, он је допутовао однекуд, уморан од пута. Попричали смо, предложио ми је да станем на чело Федералне комисије за тржиште вредносних папира.

Мене је то на научном плану занимало, а практично сам се мало тиме бавио, мада ја нисам брокер. Занимала ме је та тема. Чак сам хтео и да радим докторску дисертацију на тему вредносних хартија. Рекао сам да ме то занима, али да ми треба неколико дана да размислим. Вратио сам се у Питер, посаветовао с укућанима и после тога рекао да сам спреман. И отишао сам у Москву после месец дана, на дужност заменика руководиоца председничког апарата којим је руководио Димитрије Козак. Договорили смо се да тако радимо месец-два, да бих „ушао“ у чиновнички живот, а онда ћу прећи на договорени посао.

Али, догађаји су се тада одвијали веома брзо. Владимир Владимирович ми је рекао — ако хоћеш, сада ћу да потпишем да те поставе у Федерални центар за хартије од вредности — или остани овде. У влади. Комисија за вредносне хартије је сјајан посао, огромно тржиште које расте, интересантна проблематика. А овде — чиновнички посао коме заиста никад нисам тежио, који ми је изгледао досадан. Не знам зашто сам тако одлучио, да ли је то био неки предосећај или нешто друго... Рекао сам: за сада ћу да останем овде, да помогнем. Он је одговорио — добро, схватио сам. Било је то 29. децембра 1999. А 31. децембра, он је, већ као вршилац дужности председника, потписао указ којим ме је поставио за заменика руководиоца председничке администрације, што сам сазнао кад сам већ стигао у Петербург где сам отишао на дочек Нове године.

Шта можете да кажете о утицају специјалних служби и људи који су некад радили у тим службама, колики је њихов утицај?

- По мом мишљењу, људи који долазе из специјалних служби имају своје искуство: и позитивно и негативно. То су људи, као и сви остали,

не треба их ни демонизирати ни правити од њих свеце. Има периода када их је на власти мање, и периода кад их је више. И то, по правилу, није везано за то што постоји потреба друштва за присуством људи из специјалних служби на власти, већ просто као стицај околности. Ако су на челу државе људи који имају искуство рада у специјалним службама, они често постављају на политичке дужности људе који имају исто такво искуство. То су људи с којима су они радили. Нема у томе ничег необичног. Да ли су они способни да допринесу систему управљања? Да,

способни су. С једне стране то су људи, по правилу, добро упознати с механизмом доношења одлука, који имају искуство рада у режиму тајне, и то је добро. Али, постоје сигурно и неки проблеми. Људи који су радили у специјалним службама често немају искуство јавног рада. А оно је, такође, неопходно. Ево, ја нисам радио у специјалним службама, а могу вам рећи да ми та јавност није лако пала. А ја сам био не само обичан грађанин, него и правник с добрим стажом. Ма како изгледало банално, све ипак зависи од човека. И нема средње статистичке ситуације.

Зато ја имам сасвим нормалан однос према томе што данас, на пример, већи број државних дужности, него, рецимо, пре неког времена, заузимају људи који имају искуство рада у специјалним службама. Уосталом, није тако само код нас. Погледајте наше колеге из других земаља: тамо многи политичари имају искуство руковођења специјалним службама, искуство рада у специјалним службама. Никога то не узбуђује. Овде је тако зато што је наша историја била веома сложена и однос према специјалним службама био је веома различит. И то, наравно, чини људе опрезним. Али, то је већ историја.

Приредила Љубинка Милинчић

“Нико од изабраних за председника не треба да квари постигнућа Путина” Дмитри Медведев је од 1990. радио са Владимиром Путином.